

Брюксел, 5.2.2019 г.
COM(2019) 71 final

Препоръка за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

**за разрешаване на участието в преговори по втори допълнителен протокол към
Конвенцията на Съвета на Европа за престъпления в кибернетичното
пространство (CETS № 185)**

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ

Развитието на информационните и комуникационните технологии създава безпрецедентни възможности за човечеството, но същевременно поставя и редица предизвикателства, включително в сферата на наказателното правосъдие, а следователно и за върховенството на закона в киберпространството. И докато престъпленията в кибернетичното пространство и другите престъпления, които оставят електронни доказателства в компютърните системи, процъфтяват, а свързаните с тези престъпления доказателства все по-често се съхраняват на сървъри в чуждестранни, многочислени, променящи се или неизвестни юрисдикции, т.е. в изчислителния облак, правомощията на правоприлагащите органи продължават да са ограничени от териториалните граници.

В Европейската програма за сигурност¹ от април 2015 г. Европейската комисия пое ангажимент да направи преглед на пречките пред наказателните разследвания на престъпленията, извършвани чрез кибернетични средства, по-специално по отношение на трансграничния достъп до електронни доказателства. На 17 април 2018 г. Комисията представи на Съвета и на Европейския парламент Предложение за регламент относно европейските заповеди за предоставяне и за запазване на електронни доказателства по наказателноправни въпроси² и Предложение за директива за установяване на хармонизирани правила относно определянето на юридически представители за целите на събирането на доказателства по наказателни производства („предложенията за електронните доказателства“)³. Целта на тези предложения е да се ускори процесът в Европейския съюз за обезпечаване и получаване на електронни доказателства, които се съхраняват от или са на разположение на доставчици на услуги в друга юрисдикция.

Конвенцията на Съвета на Европа за престъпления в кибернетичното пространство

Конвенцията на Съвета на Европа за престъпления в кибернетичното пространство (CETS № 185) има за цел да улесни борбата с престъпленията, за извършването на които се използват компютърни мрежи. В нея се съдържат разпоредби 1) за хармонизиране на елементите на престъпленията и свързаните разпоредби в областта на киберпрестъпността в националното материално наказателно право, 2) за установяване на правомощия в националното наказателнопроцесуално право, необходими за разследването и наказателното преследване на такива престъпления, както и на други престъпления, извършени посредством компютърна система или доказателствата за които са в електронна форма, и 3) за създаване на бърз и ефективен режим за международно сътрудничество. Конвенцията е отворена за държавите — членки на Съвета на Европа, както и за нечленуващите в него държави. Понастоящем страни по Конвенцията са станали 62 държави, сред които 26 държави — членки на

¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета „Европейска програма за сигурност“, 28 април 2015 г., COM(2015) 185 final.

² Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно европейските заповеди за предоставяне и за запазване на електронни доказателства по наказателноправни въпроси, 17 април 2018 г., COM(2018) 225 final.

³ Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за установяване на хармонизирани правила относно определянето на юридически представители за целите на събирането на доказателства по наказателни производства, 17 април 2018 г., COM(2018) 226 final.

Европейския съюз⁴. В Конвенцията не се предвижда, че Европейският съюз може да стане страна по нея. При все това Европейският съюз има статут на организация наблюдател в Комитета по Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство (Т-СУ). На това основание Европейският съюз участва в заседанията на Комитета по Конвенцията.

В член 46, параграф 1, буква с) от Конвенцията се предвижда, че страните се консултират периодично при необходимост, за да улеснят разглеждането на необходимостта от възможно допълнение или изменение на Конвенцията. От известно време насам страните по Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство обсъждат съществуващите предизвикателства и пречки пред достъпа на националните съдебни и полицейски органи до електронни доказателства за престъпления, предмет на наказателно разследване, под формата на компютърни данни, а именно от 2012 г. до 2014 г. в рамките на работна група относно трансграничния достъп до данни и от 2015 г. до 2017 г. посредством Групата за проучване на доказателства, локализирани в облака (Cloud Evidence Group).

Преговори за втори допълнителен протокол към Конвенцията

Вследствие на предложения, формуирани от Групата за проучване на доказателства, локализирани в облака⁵, Комитетът по Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство (Т-СУ) прие няколко препоръки, включително относно договарянето на втори допълнителен протокол към Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство⁶ за засилено международно сътрудничество („Втория допълнителен протокол“). През юни 2017 г. Комитетът по Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство прие мандата за подготовка на Втория допълнителен протокол за периода от септември 2017 г. до декември 2019 г.

В съответствие с мандата, Вторият допълнителен протокол може да включва следните елементи:

- разпоредби за по-ефективна взаимна правна помощ, по-специално:
 - опростен режим за исканията за взаимна правна помощ, свързани с информация за абонатите;
 - международни заповеди за предоставяне на доказателства;
 - пряко сътрудничество между съдебните органи по исканията за взаимна правна помощ;
 - съвместни разследвания и съвместни екипи за разследване;
 - искания на английски език;

⁴ Всички държави членки, с изключение на Ирландия и Швеция, които са подписали Конвенцията, без да са я ратифицирали, но въпреки това са поели ангажимент да се присъединят към прилагането ѝ.

⁵ Окончателен доклад на Групата за проучване на доказателства, локализирани в облака, към Т-СУ, озаглавен „Criminal justice access to electronic evidence in the cloud: Recommendations for consideration by the T-CU“ („Достъп на наказателното правосъдие до електронни доказателства, локализирани в облака: препоръки за размисъл от Комитета по Конвенцията за престъпленията в кибернетичното пространство (Т-СУ)“), 16 септември 2016 г.

⁶ Първият допълнителен протокол (CETS № 189) към Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство относно криминализирането на деяния с расистки и ксенофобски характер, извършени чрез компютърни системи, е открит за подписване от държавите, които са подписали Конвенцията през 2003 г. 31 държави са станали страни по Първия допълнителен протокол, сред които 17 държави — членки на ЕС.

- аудио/видео разпити на свидетели и жертви и изслушвания на експерти;
- спешни процедури за взаимна правна помощ;
- разпоредби, даващи възможност за пряко сътрудничество с доставчиците на услуги в други юрисдикции във връзка с искания за информация за абонатите, искания за запазване на данни и спешни искания;
- по-ясна уредба и по-добри гаранции при съществуващите практики на трансграничен достъп до данни;
- гаранции, включително изисквания за защита на данните.

Преговорите по различните разпоредби на Втория допълнителен протокол напредват с различни темпове. Понастоящем ситуацията в работните групи по четирите основни направления на работата, описани в мандата, е следната:

- Разпоредбите относно „Езици“ и „Спешна взаимна помощ“ бяха предварително приети от Пленарното събрание по Протокола през юли 2018 г.
- Разпоредбите относно „Видеоконференции“ бяха предварително приети от Пленарното събрание по Протокола през ноември 2018 г.
- През ноември 2018 г. Пленарното събрание по Протокола даде също възможност за задълбочени дискусии (по разпоредбите относно „Компетентност“ и „Ред за одобрение“) и актуализации (разпоредбите относно „Пряко сътрудничество с доставчици“, „Международни заповеди за предоставяне на доказателства“, „Разширяване на търсенето/достъпа въз основа на пълномощията“, „Съвместни разследвания и съвместни екипи за разследване“ и „Техники на разследване“).
- Все още не е постигнат достатъчен напредък по други въпроси (гаранции, включително изискванията за защита на данните).

2. ЦЕЛ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Настоящата препоръка се внася в Съвета, за да бъде получено разрешение за участие от името на Европейския съюз и на неговите държави членки в преговорите по Втори допълнителен протокол, да бъдат приети указания за водене на преговори и да бъде определена Комисията като преговарящ в съответствие с приложения проект на указания за водене на преговори в съответствие с член 218 от ДФЕС.

В член 3 параграф 2 от ДФЕС се посочва че Съюзът разполага с изключителна компетентност „за сключване на международни споразумения [...] доколкото [това] може да засегне общите правила или да промени техния обхват.“ Дадено международно споразумение би могло да засегне общите правила или да промени техния обхват, когато уредената със споразумението област се припокрива със законодателство на Съюза или същата е уредена в голяма степен от законодателство на Съюза.

Европейският съюз прие общи правила на основание член 82, параграф 1 и член 16 от ДФЕС във връзка с елементи, които се разглеждат с цел включване във Втория допълнителен протокол. Действащата правна уредба на Европейския съюз се състои по-специално от инструменти за сътрудничество в областта на правоприлагането и наказателноправните въпроси, като Директива 2014/41/ЕС относно Европейска заповед

за разследване по наказателноправни въпроси⁷, Конвенцията за взаимопомощ по наказателноправни въпроси между държавите — членки на Европейския съюз⁸, Регламент 2018/1727 за Евроюст⁹, Регламент 2016/794 за Европол¹⁰, Рамково решение 2002/465/ПВР на Съвета относно съвместните екипи за разследване¹¹, Рамково решение 2009/948/ПВР на Съвета относно предотвратяване и уреждане на спорове за упражняване на компетентност при наказателни производства¹². Освен това Съюзът прие няколко директиви, чиято цел е да се укрепят процесуалните права на заподозрените лица и обвиняемите¹³.

В международен план Европейският съюз сключи редица двустранни споразумения между Съюза и трети държави, като споразуменията за взаимна правна помощ между Европейския съюз и Съединените американски щати¹⁴ и между Европейския съюз и Япония¹⁵.

Защитата на личните данни е основно право, залегнало в Договорите на ЕС и в Хартата на основните права на Европейския съюз, а личните данни могат да бъдат обработвани

⁷ Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 г. относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси (ОВ L 130, 1.5.2014 г., стр. 1).

⁸ Акт на Съвета от 29 май 2000 г. за съставяне на Конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси между държавите — членки на Европейския съюз, в съответствие с член 34 от Договора за Европейския съюз (ОВ С 197, 12.7.2000 г., стр. 1).

⁹ Регламент (ЕС) 2018/1727 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. относно Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие (Евроюст) и за замяна и отмяна на Решение 2002/187/ПВР на Съвета.

¹⁰ Регламент (ЕС) 2016/794 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на правоприлагането (Европол) и за замяна и отмяна на решения 2009/371/ПВР, 2009/934/ПВР, 2009/935/ПВР, 2009/936/ПВР и 2009/968/ПВР на Съвета (ОВ L 135, 24.5.2016 г., стр. 53).

¹¹ Рамково решение 2002/465/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 г. относно съвместните екипи за разследване (ОВ L 162, 20.6.2002 г., стр. 1).

¹² Рамково решение 2009/948/ПВР на Съвета относно предотвратяване и уреждане на спорове за упражняване на компетентност при наказателни производства (ОВ L 328, 15.12.2009 г., стр. 42);

¹³ Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 октомври 2010 г. относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство (ОВ L 280, 26.10.2010 г., стр. 1); Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство (ОВ L 142, 1.6.2012 г., стр. 1); Директива 2013/48/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. относно правото на достъп до адвокат в наказателното производство и в производството по европейска заповед за арест и относно правото на уведомяване на трето лице при задържане и на осъществяване на връзка с трети лица и консулски органи през периода на задържане (ОВ L 294, 6.11.2013 г., стр. 1); Директива (ЕС) 2016/1919 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016 г. относно правната помощ за заподозрени и обвиняеми в рамките на наказателното производство и за искани за предаване лица в рамките на производството по европейска заповед за арест (ОВ L 297, 4.11.2016 г., стр. 1); Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство (ОВ L 132, 21.5.2016 г., стр. 1); Директива (ЕС) 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 г. относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невиновност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство (ОВ L 65, 11.3.2016 г., стр. 1); Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство.

¹⁴ Решение 2009/820/ОВППС на Съвета от 23 октомври 2009 г. за сключване от името на Европейския съюз на Споразумение за екстрадиция между Европейския съюз и Съединените американски щати и на Споразумение за правна взаимопомощ между Европейския съюз и Съединените американски щати (ОВ L 291, 7.11.2009 г., стр. 40).

¹⁵ Споразумение между Европейския съюз и Япония за правна взаимопомощ по наказателноправни въпроси (ОВ L 39, 12.2.2010 г., стр. 20).

единствено в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679 (Общия регламент относно защитата на данните)¹⁶ и Директива (ЕС) 2016/680 (Директива относно защитата на данните, използвани от полицията)¹⁷. Основното право на всеки човек да се зачитат неговият личен и семеен живот, неговото жилище и тайната на неговите съобщения също е залегнало в Хартата на основните права на Европейския съюз, а негов съществен елемент е зачитането на неприкосновеността на съобщенията. Данните от електронни съобщения могат да се обработват единствено в съответствие с Директива 2002/58/ЕО (Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации)¹⁸.

Освен това, за да се прецени дали дадена област е уредена до голяма степен с общи правила, следва да се вземат предвид не само правото на Съюза в настоящия му вид в съответната област, но и бъдещото му развитие дотолкова, доколкото то може да се предвиди към момента на този анализ. Областта, която попада в приложното поле на Втория допълнителен протокол, е от пряко значение за предвидимото бъдещо развитие на съответните общи правила. В това отношение предложенията на Комисията от април 2018 г. относно трансграничния достъп до електронни доказателства също са от значение.¹⁹

В обхвата на предложенията са включени конкретни видове доставчици на услуги, които предоставят услуги в Европейския съюз. Доставчик предлага услуги в Европейския съюз, когато дава възможност на потребители от една или няколко държави членки да използват неговите услуги и когато има съществена връзка със Съюза, например когато има форма на установяване в държава членка или защото предоставя услуги на голям брой потребители в тази държава членка. Тези, които нямат присъствие в Европейския съюз, са задължени да назначат юридически представител, на когото може да се налага принудителното изпълнение на заповеди за предоставяне на доказателства.

В Заключенията на Европейския съвет от 18 октомври се заявява, че: „Следва да бъдат намерени решения за осигуряване на бърз и ефикасен трансграничен достъп до

¹⁶ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО.

¹⁷ Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета.

¹⁸ Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 г. относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации) (ОВ L 201, 31.7.2002 г., стр. 37), изменена с Директива 2009/136/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. за изменение на Директива 2002/22/ЕО относно универсалната услуга и правата на потребителите във връзка с електронните съобщителни мрежи и услуги, Директива 2002/58/ЕО относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации и Регламент (ЕО) № 2006/2004 за сътрудничество между националните органи, отговорни за прилагане на законодателството за защита на потребителите.

¹⁹ Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно европейските заповеди за предоставяне и за запазване на електронни доказателства по наказателноправни въпроси, 17 април 2018 г., COM(2018) 225 final. Предложение за директива за установяване на хармонизирани правила относно определянето на юридически представители за целите на събирането на доказателства по наказателни производства, 17 април 2018 г., COM(2018) 226 final.

електронни доказателства с цел ефективна борба срещу тероризма и други форми на тежка и организирана престъпност, както в рамките на ЕС, така и на международно равнище; до края на законодателния мандат следва да бъде постигнато съгласие по предложенията на Комисията относно електронните доказателства и достъпа до финансова информация, както и за по-ефективна борба с изпирането на пари. Комисията следва също спешно да представи мандати за преговори във връзка с международните преговори относно електронните доказателства“.

Предложенията на Комисията относно електронните доказателства предоставят основата за координиран и последователен подход както в рамките на Европейския съюз, така и на международно равнище от страна на Европейския съюз при надлежно зачитане на правилата на Европейския съюз, включително по отношение на недискриминацията между държавите — членки на Европейския съюз, и техните граждани. Въпреки че в своята оценка на въздействието за предложенията относно електронните доказателства Комисията вече отбеляза, че би било от полза предложенията да бъдат допълнени с двустранни или многостранни споразумения относно трансграничния достъп до електронни доказателства със съпътстващи гаранции, тя реши първо да предложи разпоредби на ЕС относно подходящите условия и гаранции за трансграничния достъп до електронни доказателства, преди да започне преговори с трети страни²⁰.

На международно равнище Комисията продължи да участва като наблюдател в свързаните с тези въпроси обсъждания в контекста на Конвенцията на Съвета на Европа за престъпления в кибернетичното пространство²¹. Трансграничният достъп до електронни доказателства е точка, която редовно присъства в дневния ред на срещите на министрите на правосъдието и вътрешните работи на ЕС и САЩ.

Комисията приема едновременно препоръката за участие в преговорите по Втория допълнителен протокол към Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство и препоръката за започване на преговори със Съединените американски щати. Макар че двата процеса ще напредват с различно темпо, те се занимават с взаимосвързани въпроси, а ангажиментите, поети в рамките на едни от преговорите, могат да имат пряко отражение върху други преговорни направления.

Въпреки че един от въпросите, разглеждани в предложенията за електронните доказателства, е положението на конкретни видове доставчици на услуги, предоставящи услуги на пазара на ЕС, съществува риск от задължения, които противоречат на законите в трети държави. С цел разрешаване на тези стълкновения на закони и в съответствие с принципа на добрите международни отношения, в предложенията за електронните доказателства са включени разпоредби за специфични механизми, в случай че при поискване на доказателства даден доставчик на услуги е изправен пред противоречиви задължения, произтичащи от правото на трета държава. Тези механизми включват процедура за преразглеждане, чрез която да се изясни такава ситуация. Вторият допълнителен протокол към Конвенцията на Съвета на Европа за престъпления в кибернетичното пространство следва да има за цел да се избегнат противоречащи си задължения между страните по Конвенцията.

²⁰ Въпреки че преговорите между Европейския парламент и Съвета са още в ход, на заседанието на Съвета по правосъдие и вътрешни работи на 7 декември 2018 г. Съветът постигна съгласие по общ подход по предложението на Комисията за регламент.

²¹ Конвенция от Будапеща на Съвета на Европа за престъпления в кибернетичното пространство (CETS № 185), 23 ноември 2001 г., <http://conventions.coe.int>.

Поради това може да се смята, че сключването на Втория допълнителен протокол би могло да засегне общите правила или да промени техния обхват.

Поради тази причина Съюзът има изключителна компетентност за договарянето на Втория допълнителен протокол към Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство (по силата на член 3, параграф 2 от ДФЕС).

Предметът на Втория допълнителен протокол попада в сферата на политиките и компетенциите на ЕС, по-специално в областта на инструментите за съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси (член 82, параграф 1 от ДФЕС) и защитата на данни (член 16 от ДФЕС) и от гледна точка на правото на ЕС преговорите не могат да се проведат без участието на ЕС. Освен това Комисията има обща роля да представлява Европейския съюз, както е предвидено в член 17, параграф 1 от ДЕС. С оглед на горепосоченото Съветът следва да определи Комисията за преговарящ по Втория допълнителен протокол към Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство (CETS № 185).

3. РАЗПОРЕДБИ ОТ ЗНАЧЕНИЕ В ТАЗИ ОБЛАСТ НА ПОЛИТИКАТА

Преговорите следва да гарантират, че договорените разпоредби са съвместими с правото на ЕС и със задълженията на държавите членки, произтичащи от него, като се има предвид и неговото бъдещо развитие. Освен това ще е необходимо също да се гарантира, че Вторият допълнителен протокол ще съдържа клауза за изключване на прилагането, позволяваща на държавите — членки на Европейския съюз, които са станали страна по Втория допълнителен протокол, да уреждат отношенията помежду си въз основа на правото на Съюза. В частност функционирането на предложенията на Европейската комисия за електронните доказателства, включително тяхното развитие при обсъжданията от съзаконодателите в хода на законодателната процедура и в крайна сметка техния окончателен (приет) текст, следва да продължи сред държавите — членки на Европейския съюз.

Вторият допълнителен протокол следва да съдържа необходимите гаранции за основните права и свободи, признати в Хартата на основните права на Европейския съюз, по-специално правото на личен и семеен живот, на жилище и на тайна на съобщенията, признато в член 7 от Хартата, правото на защита на личните данни, признато в член 8 от Хартата, правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, признато в член 47 от Хартата, презумпцията за невинност и правото на защита, признато в член 48 от Хартата, както и принципите на законност и пропорционалност на престъплението и наказанието, признати в член 49 от Хартата. Вторият допълнителен протокол следва да се прилага в съответствие с тези права и принципи.

Подходящите гаранции по отношение на защитата на данните и неприкосновеността на личния живот при събирането, предаването и последващото използване на лични данни и данни от електронни съобщения трябва да бъдат част от протокола, за да се осигури пълното спазване от страна на доставчиците на услуги от ЕС на техните задължения съгласно законодателството на ЕС за защита на данните и неприкосновеността на личния живот, доколкото подобно международно споразумение може да бъде правно основание за предаването на данни в отговор на заповеди или искания за предоставяне на доказателства, издадени от орган на трета държава — страна по Допълнителния протокол, с които на администратора или на обработващия лични данни се налага да разкрие лични данни и данни от електронни съобщения. По този начин с тези гаранции следва да се осигури защитата на основните права и свободи на гражданите на ЕС,

включително правото на неприкосновеност на личния живот и защита на личните данни, когато лични данни или данни от електронни съобщения се разкриват на правоприлагащите органи в държави извън Европейския съюз.

Като се има предвид, че в предложенията на Европейската комисия за електронните доказателства не се съдържат разпоредби, осигуряващи на органите достъп до данните без помощта на посредник („пряк достъп“), всяко прибягване до тези мерки може да се основава единствено на националното право. Ако във Втория допълнителен протокол се съдържат разпоредби по отношение на „Разширяване на търсенията и достъпа въз основа на пълномощията“ и „Техники на разследване“, основната цел следва да бъде постигането на по-добри гаранции при такъв трансграничен пряк достъп до данни, за да се гарантира защитата на основните права и свободи на гражданите на ЕС, включително правото на неприкосновеност на личния живот и защита на личните данни.

Сключването на Втория допълнителен протокол следва да позволява сключването на двустранни споразумения или договори между страните по Протокола и между страните по Протокола и Европейския съюз за уреждане на техните отношения. За тази цел следва да бъде включена подходяща клауза, предвиждаща, че ако две или повече страни по Конвенцията вече са сключили споразумение или договор по въпросите, уредени в Конвенцията, или ако направят това в бъдеще, те имат право да прилагат даденото споразумение или договор или съответно да уредят тези отношения, при условие че това се извършва по начин, който е съвместим с целите и принципите на Конвенцията. Споразумението между Европейския съюз и Съединените щати относно трансграничния достъп до електронни доказателства за целите на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси следва — в отношенията между Съединените американски щати и Европейския съюз — да има предимство пред разпоредбите на всяко споразумение или договореност, постигнати при преговорите по Втория допълнителен протокол дотолкова, доколкото двете уреждат едни и същи въпроси.

Препоръка за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

за разрешаване на участието в преговори по втори допълнителен протокол към Конвенцията на Съвета на Европа за престъпления в кибернетичното пространство (CETS № 185)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 218, параграфи 3 и 4 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) На 9 юни 2017 г. Комитетът на страните по Конвенцията на Съвета на Европа за престъпления в кибернетичното пространство (CETS № 185) (Т-СУ) прие решение за приемане на мандат за изготвянето на втори допълнителен протокол към Конвенцията.
- (2) Мандатът за Втория допълнителен протокол включва следните елементи за размисъл: разпоредби за по-ефективна взаимна правна помощ (опростен режим за исканията за взаимна правна помощ, свързани с информация за абонатите; международни заповеди за предоставяне на доказателства; пряко сътрудничество между съдебните органи по исканията за взаимна правна помощ; съвместни разследвания и съвместни екипи за разследване; искания на английски език; аудио/видео разпити на свидетели и жертви и изслушвания на експерти; спешни процедури за взаимна правна помощ); разпоредби, даващи възможност за пряко сътрудничество с доставчиците на услуги в други юрисдикции във връзка с искания за информация за абонатите, искания за запазване на данни и спешни искания; по-ясна уредба и по-добри гаранции при съществуващите практики на трансграничен достъп до данни; гаранции, включително изисквания за защита на данните.
- (3) Съюзът прие общи правила, които до голяма степен се припокриват с предвидените елементи, които се обмисля да бъдат включени във Втория допълнителен протокол. Това включва по-специално изчерпателен набор от инструменти за улесняване на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси²², за гарантиране на минимални стандарти за процесуалните права²³ и за

²² Акт на Съвета от 29.5.2000 г. за съставяне на Конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси между държавите — членки на Европейския съюз (ОВ С 197, 12.7.2000 г., стр. 1); Регламент (ЕС) 2018/1727 на Европейския парламент и на Съвета относно Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие (Евроюст) и за отмяна на Решение 2002/187/ПВР на Съвета (ОВ L 295, 21.11.2018 г.); Регламент (ЕС) 2016/794 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на правоприлагането (Европол) и за замяна и отмяна на решения 2009/371/ПВР, 2009/934/ПВР, 2009/935/ПВР, 2009/936/ПВР и 2009/968/ПВР на Съвета (ОВ L 135, 24.5.2016 г., стр. 53); Рамково решение 2002/465/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 г. относно съвместните екипи за разследване (ОВ L 162, 20.6.2002 г., стр. 1); Рамково решение 2009/948/ПВР на Съвета относно предотвратяване и уреждане на спорове за упражняване на компетентност при наказателни производства (ОВ L 328, 15.12.2009 г., стр. 42);

предоставяне на гаранции по отношение на защитата на данните и неприкосновеността на личния живот²⁴.

- (4) Комисията представи също така законодателни предложения за регламент относно европейските заповеди за предоставяне и за запазване на електронни доказателства по наказателноправни въпроси и за директива за установяване на хармонизирани правила относно определянето на юридически представители за целите на събирането на доказателства по наказателни производства, с които се въвеждат задължителни трансгранични европейски заповеди за предоставяне и за запазване на електронни доказателства, които се отправят директно до юридическите представители на доставчиците на услуги в друга държава членка²⁵.
- (5) Поради това Вторият допълнителен протокол може да засегне общите правила на Съюза или да промени техния обхват.
- (6) В член 82, параграф 1 и член 16 от Договора за функционирането на Европейския съюз се установява компетентността на Съюза в областта на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, както и в областта на защитата на данните и неприкосновеността на личния живот. За да се съхрани целостта на правото на Съюза и да се гарантира, че правилата, залегнали в международното право и правото на Съюза, запазват своята съгласуваност, е необходимо Съюзът да участва в преговорите по Втория допълнителен протокол.
- (7) Вторият допълнителен протокол следва да съдържа необходимите гаранции за основните права и свободи, включително правото на защита на личните данни и неприкосновеност на личния живот, правото на личен и семеен живот, на жилище и на тайна на съобщенията, признато в член 7 от Хартата, правото на защита на личните данни, признато в член 8 от Хартата, правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, признато в член 47

Директива 2014/41/ЕС относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси (ОВ L 130, 1.5.2014 г., стр. 1).

²³ Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 октомври 2010 г. относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство (ОВ L 280, 26.10.2010 г., стр. 1); Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство (ОВ L 142, 1.6.2012 г., стр. 1); Директива 2013/48/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. относно правото на достъп до адвокат в наказателното производство и в производството по европейска заповед за арест и относно правото на уведомяване на трето лице при задържане и на осъществяване на връзка с трети лица и консулски органи през периода на задържане (ОВ L 294, 6.11.2013 г., стр. 1); Директива (ЕС) 2016/1919 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016 г. относно правната помощ за заподозрени и обвиняеми в рамките на наказателното производство и за искани за предаване лица в рамките на производството по европейска заповед за арест (ОВ L 297, 4.11.2016 г., стр. 1); Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство (ОВ L 132, 21.5.2016 г., стр. 1).

²⁴ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО; Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета.

²⁵ COM(2018) 225 final и COM(2018) 226 final.

от Хартата, презумпцията за невиновност и правото на защита, признато в член 48 от Хартата, както и принципите на законност и пропорционалност на престъплението и наказанието, признати в член 49 от Хартата. Вторият допълнителен протокол следва да се прилага в съответствие с тези права и принципи.

- (8) В съответствие с член 42, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета²⁶ беше проведена консултация с Европейския надзорен орган по защита на данните, който представи своето становище на (...) ²⁷,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Комисията се упълномощава да преговаря, от името на Съюза, по Втория допълнителен протокол към Конвенцията на Съвета на Европа за престъпления в кибернетичното пространство (CETS № 185).

Член 2

Указанията за водене на преговорите се съдържат в приложението.

Член 3

Преговорите се водят в консултация със специален комитет, който се определя от Съвета.

Член 4

Адресат на настоящото решение е Комисията.

Съставено в Брюксел на [...] година.

*За Съвета
Председател*

²⁶ Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 39).

²⁷ ОВ С [...].